



שחר אור גבע "המשלה חייבת להגדיר את תפקידי ענף החלב"

ראובן זלץ

בשלוש השנים האחרונות הוא היה בצומת קבלת ההחלטות בענף החלב. ככלכלן ההתאחדות, ליווה שחר אור גבע את התהליכים הדרמטיים העוברים על הענף בכלל ועל הרפת הישראלית בפרט. רגע לפני שהוא ומשפחתו טסים לקליפורניה, מסכם שחר, דור רביעי למשפחת רפתנים, 3 שנים עמוסות וגדושות ואומר "הענף הוא חלק ממני וכך זה ימשיך להיות". ראיון אחרון ופרידה •

לאן אתם נוסעים, לכמה זמן והאם זה הסיפור של הגבר הנוסע בעקבות אשתו?
"קודם כל אני כמעט מרגיש צורך להתנצל על עזיבתי, אני עוזב בלב העשייה. למרות, שכאשר מסתכלים קצת על ההיסטוריה של ענף החלב בכלל והתאחדות מגדלי בקר בפרט, כל תקופה היתה גדושה בעשייה ואף פעם אין "זמן טוב" לעזוב. נגה, אישתי, סיימה את לימוד הדוקטורט של במכון ויצמן במדעי החיים והתמחתה בחקר מערכת החיסון. היא התקבלה לאוניברסיטת סטנפורד בקליפורניה, ארה"ב לתוכנית השתלמות, בתר דוקטורט (פוסט-דוקטורט) בתחום של חקר מערכת החיסון במוח (ניורוימונולוגיה). השתלמות כזו עורכת סביב ה-5 שנים אנחנו מתכננים לשוב לאחר מכן".

הדוחות הכספיים של ההתאחדות, שאושרו לאחרונה, מה לדעתך ההישגים המתבטאים בהם?
"ההישג הכי משמעותי הוא כמובן היפוך המגמה, לאחר 3 שנים של ירידה ברווחיות מתוכן שנתיים (2013,2014) עם הפסד, בשנת 2015 ההתאחדות רשמה רווח. הישג נוסף הוא עיתוי הצגת הדוחות. אם בשנים עברו קרה שההתאחדות אישרה דוחות כספיים במועצת ההתאחדות בחודש יוני (אמנם מקרה קיצון אבל קרה) השנה עמדנו בסוף מרץ עם דוחות מוכנים. זאת בזכות עבודה מאוד מסודרת של מחלקת הכספים שהקלה על ארגון החומר עבור רואה החשבון.



כל עוד הביקוש עולה, עלינו להיות רגועים. שחר





ואם מדברים על חוסר אמון, המשבר מול משרד החקלאות, דעתך?

"בתור בוגר משרד החקלאות אני יכול להגיד בביטחון שיש דילמה במשרד החקלאות לגבי תפקידו בין משרד החקלאות לבין משרד ה"חקלאים" - אני חושב שאין דילמה משום שאין חקלאות ללא חקלאים. המשרד צריך לעשות כל שביכולתו על מנת לייצר לחקלאי סביבה נוחה לעבודה. הדאגה ל"יוקר המחיה" מסירה אחריות מהממשלה ביחס למועסקים במשק - כל מגזר שנבחן אותו כמגזר נפרד לא מצדיק שכל יתר האזרחים ישלמו יותר, בגלל זה אין טקסטיל בארץ יותר ובאמת בגדים עולים פחות אולם אם נבטל את מבחני לשכת עורכי הדין, נסגור את התעשייה, ניתן לחקלאים לפשוט את הרגל וכו' אולי באמת יהיה כאן זול אבל למי יהיה כסף לקנות משהו? כולנו נחיה מדמי אבטלה. אני סבור שיש צורך באיזונים. צריך לקבל החלטה על מה משלמים יותר ולדעת לתמוך במגזרים הללו. לגבי השאלה אני חושב שמשבר אינה המילה הנכונה. משרד החקלאות מנסה לקדם רפורמות שלא כולן רעות לנו - אנחנו צריכים לשקף לו עמדותינו ולקוות שיקבלן. חשוב להבין - חובתנו איננה למשרד החקלאות, חובתנו היא לספק תוצרת חקלאית למשקי הבית - כך היה מראשית ההתיישבות החקלאית בארץ ישראל וזה נכון גם להיום. עלינו להוכיח לאזרח שבכל אקלים פוליטי, מדיני ומטאורולוגי המגזר החקלאי יקום השקם בבקר ועבוד מאוד קשה על מנת לספק תוצרת חקלאית באיכות גבוהה ומחיר סביר".

האם לדעתך קברניטי הענף והמוסדות, עושים מספיק בנושא יחסי הציבור לענף והאם צריך לדעתך לצאת בקמפיין אגרסיבי למודעות הענף ומיתוגו?

"המבחן הטוב ביותר לשאלה הזו היא הביקוש - כל עוד הביקוש עולה עלינו להיות רגועים אם חלילה תתחיל צניחה דרסטית בביקוש זה צריך להדליק נורא אדומה. אל לנו להיגרר למלחמות שלא נוכל לנצח (לדוגמה מול ארגוני צעב"ח) כול עוד הם צורחים והציבור צורך מצבנו טוב".

לאור כל הנעשה בענף, איך אתה רואה את עתידו בעוד עשור?

"אני מניח כי עשור מהיום נראה עדכון למדיניות התכנון הקיים. קשה להאמין שהוא יבוטל אבל יהיה עדכון. אני חושב שנראה רפתות יותר גדולות ובתקווה נראה גם רפתנים מאושרים יותר".

מילות לסיכום?

"כן, לסיכום אני רוצה להודות להנהלות ההתאחדות בשלוש השנים האחרונות על שנתנו לי הזדמנות להוביל שינויים חשובים על מנת להציע את הארגון המקצועי הזה קדימה. אני רוצה להודות ולשלוח אהבה רבה לכל עובדי ההתאחדות על שיתוף הפעולה וההירתמות לשינויים שלא תמיד היו קלים להם. יותר מכולם אני רוצה למנכ"ל ההתאחדות, אביתר דותן, שנתן בי אמון ונתן לי את היד החופשית לפעול מחד והיווה עבורי איזון, בלם ומורה מאידך. למדתי בתקופה הזו המון, התנסיתי בניהול על כל גווניו. אני עוזב עם תחושת סיפוק גדולה על העשייה ועם טעם של עוד על השפתיים ואני חושב שזאת הדרך הכיפית ביותר להיפרד. אני מאוד מקווה להישאר מחובר ומעודכן (ברור לי שלא באותה רמה) ומקווה שיזדמן לי בעתיד לתרום שוב לענף החקלאי הכי מפואר שיש בישראל, תודה". ▲

לעשות שינוי אסטרטגי בענף, תתכבד ותכריז על מספר שנות הסתגלות בהן לרפתן יש וודאות לגבי הייצור שלו וזמן להיערך. בתום התקופה כל רפתן ידע להציב את עצמו במצב הטוב ביותר אל מול השינוי, אם בסגירה ומכירה ואם בהגדלת כושר הייצור. אם הממשלה חפצה בשימור המשטר הקיים שתצהיר על כך בגלוי ותסייע לרפתנים לעשות את מה שהם עושים הכי טוב - מייצרים חלב איכותי במחיר סביר. לדעתי האישית כאזרח וכלכלן חקלאי אני חושב שבהינתן המציאות בה אנו חיים התכנון הוא הפתרון הטוב ביותר לקיום משק חלב איכותי ואספקה סדירה לצרכנים אולם זו דעה אישית ומושפעת כמובן מהסביבה בה גדלתי ומהפוזיציה בה אני נמצא כעת".

"...קודם כל הממשלה צריכה להחליט מה היא משמרת, את המשבר או את הענף. נכון להיום אני לא בטוח שהממשלה החליטה. על מנת לייצר תכנית עבודה עבור כל גוף ובטח עבור גוף כמו ממשלה יש צורך בהגדרת מטרות ויעדים.."

חוסר אמון בהצעת משרד החקלאות

מה דעתך על הצעת משרד החקלאות לתמיכה ישירה בחקלאים?

"הבעיה בהצעת משרד החקלאות היא חוסר אמון. תמיכה ישירה, בניגוד למשטר מכסות, נתפסת כמדיניות נזילה החשופה לשינויים רדיקליים. מה קורה בשנה של גירעון תקציבי שנובע לצורך העניין מירידה בעסקאות בענף הייטק? האם הממשלה תקטין את תמיכתה בחממות טכנולוגיות או את תמיכתה בענף החלב? מבחינה כלכלית אני חושב שמדיניות של תמיכה ישירה עשויה גם לעודד חוסר יעילות, הרפתן יתחשב בתמיכה כהכנסה קבוע והאופטימיזציה שלו תיעשה כנגד זה כלומר, לא בטוח שישתלם לו להשקיע בהתייעלות. חשוב להבין, המדיניות הנוכחית קובעת מדד, הוא מחיר המטרה. מרגע שנקבע מחיר המטרה כל רפתן עושה את המקסימום שהוא יכול על מנת "להכות את המדד" כמו שאומרים בשוק הפיננסי והמשמעות היא לייצר במחיר הנמוך ביותר שהוא יכול על מנת להשאיר אצלו חלק גדול יותר מהתמורה וזה מה שמביא לתוצאות טובות כל כך במשק החלב. אגב למעט מחיר המזון שהוא גבוה מאוד בארץ, בכל יתר הפרמטרים, אלו שתלויים ברפתן, הרפת יעילה מאוד בהשוואה עולמית (ראה עבודתה של ד"ר יעל כחל ממשרד החקלאות שהוצגה בכנס מדעי הבקר האחרון). לסיכום אני לא חושב שהמדיניות הזו נכונה".

